

ANALIZA KOMPONENTI USPJEŠNOSTI PRIPADNIKA TIMOVA ZA BLISKU ZAŠTITU U JAVNOJ I PRIVATNOJ SIGURNOSTI

Pregledni naučni rad

Primljeno/Received: 12. 10. 2023.

Prihvaćeno/Accepted: 20. 11. 2023.

Zlatko MORATIĆ

Sažetak

Ovaj rad ima za cilj dati prikaz analize važnosti komponenti uspješnosti pripadnika timova za blisku zaštitu VIP ličnosti u javnoj i privatnoj sigurnosti. Za potrebe ovoga rada izvršena je ekspertna analiza, u kojoj su učestvovala 24 eksperta iz polja bliske zaštite iz regiona i Europe koji su u svojoj karijeri bili pripadnici tima za blisku zaštitu VIP ličnosti najmanje 5 godina radeći na svim pozicijama. Ocjenjivana je važnost neophodnih komponenti uspješnosti tima za blisku zaštitu VIP ličnosti koji rade na srednjem nivou prijetnje u skladu sa modelom koji se najčešće koristi u regionu i Europi. Pomenuti model uključuje minimalno dva vozila prilikom sigurnosnog transporta VIP ličnosti motornim vozilima i srednji broj agenata. Rezultati ovoga istraživanja, nakon analize posebnih antropoloških obilježja, ukazuju da postoje statistički značajne razlike u važnosti određenih faktora. Rezultati ovog istraživanja su od ključne važnosti za planiranje i provođenje specijalističke obuke kao i formiranje timova koji rade na srednjem nivou prijetnje imajući u vidu osobine i karakteristike članova pomenutog tima.

Ključne riječi

Komponente uspješnosti, analiza, tim za blisku zaštitu, privatna i javna sigurnost

Uvod

Pod pojmom sigurnosti kroz istoriju su se podrazumijevali razni sadržaji. Etimološki gledano, izraz sigurnost potječe od latinske riječi *securitas – atis*, što znači sigurnost, odsustvo opasnosti i izvjesnost, samopouzdanje, neustrašivost, zaštićenost (*securus* lat. – siguran, bezbrižan, pouzdan, neustrašiv, uvjeren, stalan, čvrst, odan, istinit, itd.). Pomenuti pojam je poslužio kao fundament za upotrebu i u mnogim drugim zemljama. Tako se u engleskom jeziku koriste dva izraza: *security i safety*. Termin *security* se koristi u smislu “nacionalne sigurnosti” (*secure* – siguran, osigurati) – *national security*, što implicira ostvarenje i čuvanje državnog nacionalnog interesa. Termin *safety* označava sposobnost djelovanja, kako ne bi došlo do nepoželjne

sigurnosne situacije i prilika koje mogu uzrokovati i sigurnosne implikacije ili da je preuzeto sve iz domena preventivne sigurnosnih radnji da bi se izbjegli svi mogući sigurnosni problem ili propusti.

Sigurnost kao djelatnost i kao funkcija države stara je koliko i ljudsko društvo praktično od momenta kada je čovjek postao svjestan opasnosti od drugog čovjeka ili prirode. U pravilu pod pojmom sigurnosti se podrazumijeva zaštita od opasnosti i prijetnji, što je dovelo do udruživanja i formiranja zajednica radi lakše odbrane i zaštite dobara. Pojam sigurnosti je od vrlo širokog značaja. Podrazumijeva općenito stepen zaštićenosti: ljudi od različitog oblika ugrožavanja, zaštitu materijalnih i kulturnih dobara u ličnoj i društvenoj svojini, zaštitu društva i njegovih vrijednosti, cjelokupnu zaštitu države od svih vidova ugrožavanja i naposljetku sigurnost podrazumijeva stepen zaštite ljudskog roda i života općenito od ugrožavanja na planetarnom i kosmičkom nivou (Ahić, 2009). Pojam sigurnosti, njegov sadržaj i društvenu funkciju moguće je razumijeti samo ako se ovaj fenomen posmatra sa *interdisciplinarnog stanovišta*.

U zemljama iz kojih dolaze eksperti koji su učestvovali u predmetnoj ekspertnoj analizi prisutan je manjak istraživanja, objavljenih radova i publikacija u kojima su se autori bavili temom bliske zaštite VIP ličnosti. Jedan od autora koji je uspješno obradio više istraživanja i radova na ovu temu je Družeta (2014) koji obradio komponente uspješnosti zaštitara bliske zaštite. Upravo taj članak je poslužio kao osnova za ovo prošireno istraživanje i prikaz analize komponenti uspješnosti pripadnika timova za blisku zaštitu VIP ličnosti u javnoj i privatnoj sigurnosti.

Prema Družeti (2014), komponente uspješnosti zaštitara bliske zaštite su:

- Zdravstveni status – zdravlje
- Morfološke karakteristike: somatip, antropometrija
- Konativne osobine: emocija, motivacija
- Kognitivne sposobnosti: percepcija, pažnja, predočavanje, mišljenje, pamćenje
- Funkcionalne i motoričke sposobnosti
- Nivo opšteg obrazovanja: SSS, VŠS, VSS
- Stručna osposobljenost: kurs za zaštitara, kurs za tjelohranitelja
- Posebna znanja i vještine: praktična saomoodbrana, praktična upotreba pištolja, vezivanja

Isti autor navodi faktore uspješnosti zaštitara bliske zaštite:

- Zakonska regulative
- Poslodavac
- Porodica
- Društveno okruženje
- Obuka i usavršavanje

Imajući u vidu da su zdravstveni status i posebna znanja i vještine tipske karakteristike¹, one nisu bile predmet ovog istraživanja i analize te su u analizu uključene preostale komponente.

¹ Pomenute karakteristike trebale bi da budu eliminatorne i osnovne, da se podrazumijevaju kao takve, gdje prilikom prijema u službu tj. ljekarskog pregleda koje je prvi korak u nizu prema zahtjevnoj i rigo-roznoj selekciji u odabiru pripadnika javne i privatne sigurnosti imamo jasne rezultate zdravstvenog statusa i nakon stručne osposobljenosti pripadnici javne i privatne sigurnosti **MORAJU** posjedovati posebna znanja i vještine.

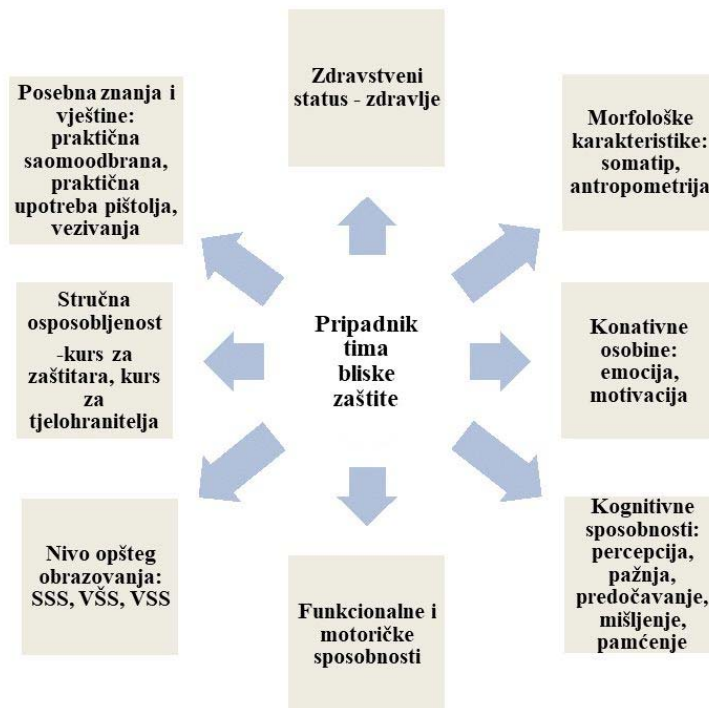


Diagram 1: Komponente uspješnosti zaštitara bliske zaštite; Prema: Družeta (2014)

Poznato je da propusti prilikom odabira kandidata u službama za obezbjeđenje ličnosti i objekata od posebne važnosti mogu dovesti do ozbiljnih propusta i nesagledivih posljedica po lice/lica ili objekat/objekte koji su predmet posebnih mjera osiguranja. S druge strane, navedene pogreške mogu imati različite štetne posljedice za samog pripadnika sigurnosne službe, kao što su povećanje mogućnosti povreda na radu uz mogućnost dugotrajnog invaliditeta, (Anderson i sur. 2001) pa sve do krivične odgovornosti. Prema Cochrane i sur. (2003), nekoliko faktora utiče na potencijalni uspjeh ili neuspjeh kandidata pa su sigurnosne agencije u velikoj mjeri zabrinute zbog emocionalne ili psihološke adekvatnosti kandidata prilikom regrutovanja za poslove obezbjeđenja ličnosti i objekata. Uzimajući u obzir činjenicu da je kroz istoriju čovječanstva atentat bio jedno od glavnih metoda koje su se koristile kako bi se srušile države i njihovi sistemi, logično je da su se u tom kontekstu razvijali i zaštitni mehanizmi koji bi ih sprječavali.

Organizacija tima za blisku zaštitu VIP ličnosti

U zavisnosti od potrebe i aktivnosti VIP ličnosti, koriste se tri tipa osiguranja u pokretu:

1. Pješke (bez vozila),
2. Vozilom – po mogućnosti blindiranim,
3. Kombinacijom prethodna dva.

Članovi tima za blisku zaštitu VIP ličnosti po srednjem nivou prijetnje su:

- GA – glavni i odgovorni agent,
- VT – vođa tima ili smjene,
- ZL – agent zadnje lijeve strane,
- ZD – agent zadnje desne strane,
- VL – vozač VIP vozila,
- VIL – vozač pratećeg vozila ,
- AP – agent prethodnice.

Kako navode Moratić i Ahić (2015), ovaj tim, tim za blisku zaštitu ima dva osnovna zadatka i to: primarni – da zaštiti VIP ličnost od povreda i situacija koje mogu ugroziti integritet ili slobodu njegove ličnosti (npr. ubistvo, smrt u nesreći, prijetnje ubistvom, iznuđivanje, kidnapovanje i druge vrste fizičkog napada) i sekundarni – da VIP ličnost zaštiti od psihičkog maltretiranja i kompromitovanja u javnosti u toku obavljanja privatnih ili službenih poslova.

U sigurnosnim službama, upravljanje radnom efikasnošću je dodatno važno upravo zato što pripadnici sigurnosnih službi u svom radu imaju ovlaštenja koja zadiru u temeljna ljudska prava, zbog čega njihov rad mora biti zakonit i pravedan. Svaku upotrebu sile ili reakciju pripadnika tima za blisku zaštitu, kao i rezultat istih sa velikom pažnjom prate i ocjenjuje poslodavac. Zbog specifičnosti situacije koja je bila razlog upotrebe sile, reakcije pripadnika javne i privatne sigurnosti u principu privlače veliku pažnju i pritisak javnosti i medija u svakom pogledu².

Harisson (1993) upravljanje i planiranje radne uspješnosti vidi kroz par faza koje počinju analizom plana, postavljanjem ciljeva, uspostavljanjem sistema praćenja uspješnosti i završava provedbom plana u smislu razvoja motivacije i nagrađivanja. Pripadnici sigurnosnih službi, osim vlastite odgovornosti i volje za poslom koji obavljaju, moraju dobivati povratnu informaciju od rukovodilaca o svom radu. Potrebno im je jasno staviti do znanja da se trud i zalaganje cijene dok se loš rad sankcionira. Sigurnosni sistem mora funkcionisati kroz zadovoljne službenike jer se pretpostavlja da netko tko provodi zakone mora i u "svojoj kući" poštovati zakone i načela pravednosti – pri tom misleći na rukovodioce i sistem koji, uz osnovne zadaće, moraju voditi brigu o policijskim službenicima i njihovom zadovoljstvu (Orlović i sar., 2015). Upravljanje radnom efikasnošću je kontinuiran proces u kojem organizacije vode računa o tome da zaposlenici daju sve od sebe i na taj način daju svoj doprinos u ostvarivanju zadatih ciljeva organizacije za koju rade. Ovaj proces obuhvata prakse pomoću kojih rukovodioci utvrđuju ciljeve i poslove na kojima radi određeni zaposlenik, razvijaju njegove vještine i sposobnosti, procjenjuju njegovo ponašanje i motivaciju usmjerenu ka ostvarivanju postavljenih ciljeva, a sve u cilju da ga nagrade na način koji je primjeren organizaciji i njegovim ličnim potrebama (Dessler, 2007).

Cilj ovog rada je ustanoviti važnost pojedinačnih komponenti uspješnosti pripadnika timova za blisku zaštitu VIP ličnosti u javnoj i privatnoj sigurnosti.

² U Francuskoj u regiji Pariza danima traju nasilni protesti zbog ubistva sedamnaestogodišnjaka, koje se desilo 26.06.23. koji ga je odbio da postupi po naređenju policijskog službenika tokom rutinske kontrole saobraćaja. Jedan od najsvježijih primjera pritiska javnosti medija zbog navodnog prekoračenja ovlaštenja policijskog službenika.

Metodologija istraživanja

Uzorak

Uzorak ispitanika za potrebe ovog istraživanja bila su 24 eksperta iz oblasti bliske zaštite iz regiona i Europe, koji su dobrovoljno učestvovali u ovom istraživanju. Svi eksperti imaju najmanje 5 godina iskustva na poslovima bliske zaštite VIP ličnosti i radili su na svim pozicijama u timu za blisku zaštitu VIP ličnosti.

Upitnik za ocjenjivanje komponenti uspješnosti

Ekspertna analiza rađena je na osnovu upitnika koji je imao unaprijed definisana pitanja sa skalom od 5 stepeni, koja su služila za procjenu važnosti antropoloških obilježja u timu za blisku zaštitu VIP ličnosti, definisanih kao:

1. Morfološke karakteristike **MORF** (visina, težina, obim tijela, raspon ruku, uzrast i spol),
2. Funkcionalne i motoričke sposobnosti **FMOT** (koordinacija pokreta, brzina, snaga, izdržljivost, preciznost),
3. Kognitivne karakteristike **KOGN** (pamćenje, percepcija, predočavanje, mišljenje, pažnja),
4. Konativne osobine **KONAT** (emocije, motivacija, sposobnost adaptacije na okolinu, sposobnost rješavanja konfliktnih situacija, posvećenost/povjerenje),
5. Opšte obrazovanje **OOBRAZ** (osnovna škola, srednje stručno obrazovanje, viša stručna sprema, visoka stručna sprema, master/PHD),
6. Stručna osposobljenost **SOSP** (srednja policijska škola, fakultet za bezbjednost, fakultet za kriminalistiku, kriminologiju i sigurnosni studij, specijalistički kursevi za blisku zaštitu, vojna škola.

Metode obrade podataka

Za sve varijable su izračunati centralni i disperzioni parametri ($AS \pm SD$) i procijenjen je normalitet distribucije pomoću Kolmogorov-Smirnovovog (KS) testa. Zbir pojedinačnih skorova važnosti komponenti uspješnosti je izračunat kako bi se ustanovile razlike između navedenih. Statistička značajnost razlika između navedenih je ustanovljena analizom varijanse (ANOVA), dok su statističke razlike između pojedinačnih skorova važnosti komponenti uspješnosti ustanovljene pomoću LSD (eng. least significant difference) testa za višestruke komparacije. Nivo statističke značajnosti je postavljen na $p < 0,05$. Sve analize su izvršene pomoću SPSS programskog paketa za operativni sistem Windows.

Rezultati

U tabeli broj 1. su prikazani centralni i disperzioni parametri, te je iz nje vidljivo da distribucija ne odstupa od normalne. Pored toga rezultati KS testa ukazuju da niti jedna varijabla ne odstupa statistički značajno od normalne distribucije. Kada su u pitanju komponente uspješnosti pripadnika tima bliske zaštite u nastavku su navedene najveći pojedinačni skorovi. Iz tabele 1. vidljivo je da KOGN ima najveći skor, FMOT je jako blizu sa svojim rezultatom, dok MORF ima najmanji skor.

Tabela 1: Deskriptivna statistika

Deskriptivna statistika				
	Mean	Std. Deviation	Skewness	Kurtosis
MORF	3.60	0.72	0.03	-0.52
FMOT	4.40	0.74	-1.08	-0.26
KOGN	4.47	0.72	-1.29	0.18
KONAT	4.28	0.62	-1.06	0.13
OOBRAZ	4.02	0.79	-0.41	-1.17
SOSP	3.82	0.93	-0.28	-1.13

U svrhu dokazivanja statističke značajnosti razlika između ocjena pojedinačnih komponenti uspješnosti u tabelama 2 i 3 su predstavljeni rezultati analize varijanse (tabela 2) i rezultati višestrukih komparacija (tabela 3).

Tabela 2: Prikaz rezultata analize varijanse

ANOVA – USPJEŠNOST					
	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	75.127	5	15.025	26.273	.000
Within Groups	420.346	735	.572		
Total	495.473	740			

Pored činjenice da postoje statističke značajne razlike između ocjena pojedinačnih komponenti uspješnosti, u sljedećoj tabeli su prikazane višestruke komparacije (veličine razlika između važnosti pojedinačnih komponenti uspješnosti), iz koje je uočljivo koje komponente uspješnosti i u kojoj mjeri se razlikuju od ostalih, te i pripadajuća statistička značajnost zabilježenih razlika.

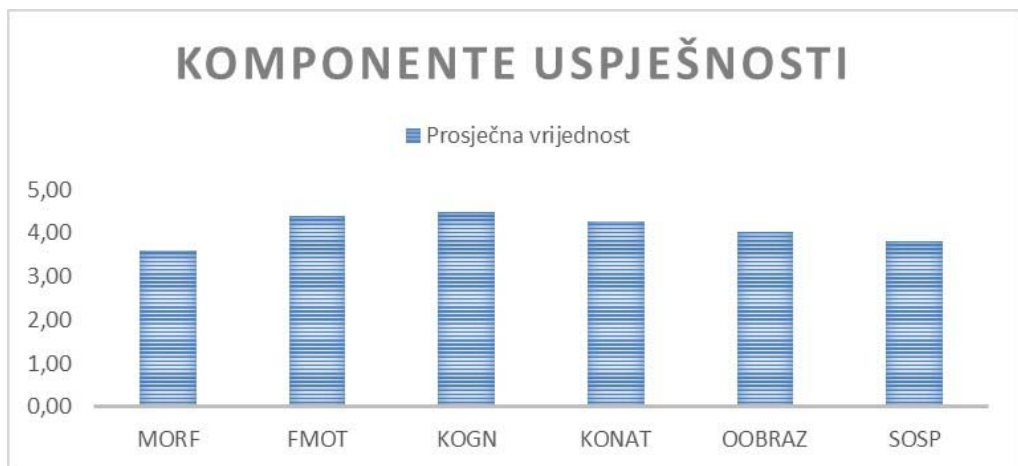
Tabela 3: Razlike između pojedinačnih skorova.

Višestruke komparacije					
	FMOT	KOGN	KONAT	OOBRAZ	SOSP
MORF	-.79693*	-.86775*	-.67480*	-.41883*	-.21601*
FMOT	-	-.07082	.12214	.37810*	.58093*
KOGN		-	.19296*	.44892*	.65175*
KONAT			-	.25597*	.45879*
OOBRAZ				-	.20283*

Diskusija

Na osnovu cilja rada koji je bio ustanoviti važnost pojedinačnih komponenti uspješnosti pripadnika timova za blisku zaštitu VIP ličnosti u javnoj i privatnoj sigurnosti, te i na osnovu analiza rezultata provedene ankete može se zaključiti da postoji statistički značajna razlika u važnosti pojedinačnih komponenti uspješnosti zaštitara bliske zaštite.

Najvažnijim komponentama su se pokazale kognitivne karakteristike (4,47) i funkcionalno-motoričke sposobnosti (4,40) dok su, sa druge strane, iako bitne, sa najmanjim skorom važnosti pokazale stručna osposobljenost (3,82) i morfološke karakteristike (3,60). Preostale komponente uspješnosti koje podrazumijevaju konativne osobine i nivo opšteg obrazovanja su imale skor 4,28 i 4,02.



Grafikon 1: Grafički prikaz prosječne vrijednosti

Kognitivne (intelektualne) karakteristike koje se odnose na način na koji osoba razmišlja, percipira i interpretira događaje i situacije oko sebe su odgovorne za efikasnost i mogućnost prijema, prepoznavanja, pohranjivanja (usklađivanja), prenosa i prerade informacija kod ljudi. Zahvaljujući ovim karakteristikama moguće je ostvariti kontakt ličnosti sa okolinom. One često nisu nešto što je prisutno ili odsutno kod osobe u potpunosti, već se radi o kontinuumu te je stoga važno o istim voditi računa kroz cijelu profesionalnu karijeru, od prijema pa nadalje. Bez kognitivnih sposobnosti bi bilo gotovo nemoguće sprovesti metode obrazovanja, vršiti kontrolu i rukovoditi svim drugim misaonim operacijama u procesu izvođenja svakodnevnih poslova i zadataka u sigurnosnim službama za obezbjeđenje ličnosti i objekata od posebne važnosti.

Funkcionalne sposobnosti se definišu kao efikasnost funkcionisanja najvažnijih organskih sistema. Pod tim se podrazumijeva funkcionalna struktura organskih sistema i njihovo funkcionisanje, a definišu se kao stabilnost i raspon funkcionisanja kardiovaskularnog, respiratornog i gastrointestinalnog sistema. Kada su izloženi povećanim naporima pripadnici sigurnosnim agencijama koje se bave obezbjeđenjem ličnosti i objekata od posebne važnosti se u velikoj mjeri razlikuju u odnosu na funkcionalne sposobnosti, odnosno kapacitete pomenutih

sistema. Prilagođenost organizma kao cjeline sistematskim fizičkim opterećenjima ostvaruje se povećanjem funkcionalnih mogućnosti svih organskih sistema ponaosob, a posebno funkcije kardiorespiratornog sistema (Šošić i Rađo, 1998).

Mjerenje motoričkih sposobnosti kroz dijagnostiku pruža nam podatke o nivou bazičnih i specifičnih kondicijskih sposobnosti kod pripadnika sigurnosnih agencija koje su zadužene za poslove obezbjeđenja ličnosti i objekata od posebne važnosti. Neophodno je putem selekcije i odabira ponuditi posao kandidatima koji imaju najveći sklad između ličnih potencijala i zahtjeva radnog mjesta i određenih pozicija, a sve to imajući u vidu da bazična motorička sposobnost podrazumijeva skup karakteristika koje posjeduje svaki čovjek i koje su mjerljive nizom testova dok specifične motoričke sposobnosti obuhvataju rezultate bavljenja nekim programiranim i usmjerenim kineziološkim aktivnostima. Motoričke (fizičke) sposobnosti predstavljaju skup urođenih i stečenih sposobnosti koje omogućavaju uspješno obavljanje motoričkih aktivnosti (Kragujević, 1991). Wrotniak i saradnici (2006) su primjetili da su se najveće razlike primjetne u sposobnostima koje su u većoj mjeri urođene (brzina, koordinacija i eksplozivna snaga), a tek u manjoj mjeri u sposobnostima koje su razvijene ili stečene dugogodišnjim treningom. Faktori koji utiču na motoričke sposobnosti mogu biti podijeljeni na unutrašnje (endogeni – genetski, hormonski) i spoljašnji (egzogeni – svi vanjski uticaji).

Pripadnici tima za blisku zaštitu često se suočavaju s potencijalno opasnim situacijama i prijetnjama. Stručno osposobljene osobe koje rade na poslovima bliske zaštite imaju bolju percepciju razumijevanja i prepoznavanja potencijalnih prijetnji i znaju kako da pravilno reaguju na njih. Nedostatak obuke može ozbiljno ugroziti bezbjednost VIP osobe ali obzirom da se sve obuke planiraju i realiziraju nakon prijema u službu i sastavni su dio posla, moguće je da je to razlog zašto je važnost SOSP-a niža.

Kada su u pitanju morfološke karakteristike postoje zakonski propisane norme tako da je prilikom prijema u sigurnosne agencije u samom startu već postavljen izuzetno dobar filter. Minimalne razlike, koje se mogu javiti prilikom prijema ne mogu se smatrati presudnim za obavljanje poslova ovog tipa što objašnjava da MORF ima najmanji skor.

Zaključak

Kada je u pitanju izgled pripadnika tima za blisku zaštitu još uvijek postoje predrasude da je neophodno da mora imati 120 kg i biti visok najmanje dva metra. Glavno i osnovno oružje člana tima za blisku zaštitu su kognitivne (intelektualne) karakteristike koje se odnose na način na koji osoba razmišlja, percipira i interpretira događaje i situacije oko sebe. Iste su odgovorne za efikasnost i mogućnost prijema, prepoznavanja, pohranjivanja (usklađivanja), prenosa i prerade informacija kod osoba koje se profesionalno bave ovim opasnim i zahtjevnim zanimanjem. Sve navedeno je jasno potvrđeno rezultatima ovog istraživanja imajući u vidu prezentirane rezultate kognitivnih karakteristika neophodnih za obavljanje ovih zahtjevnih i visokorizičnih poslova. Za izvođenje svakodnevnih zadataka najvažnija je pravilna percepcija, oprez, predočavanje, mišljenje i pamćenje. Stručno osposobljene osobe koje rade na poslovima bliske zaštite imaju bolje razumijevanje i znaju kako da pravilno i zakonski prihvatljivo reaguju na njih. Za pripadnika tima za blisku zaštitu je neophodno da bude visokomotivisan i emocionalno stabilan, mora poznavati bonton, primjereno komunicirati, biti diskretan i od povjerenja. Dobre motoričke sposobnosti, uključujući brzinu, agilnost i kordinaciju, omogućavaju dovoljno brzu

reakciju kako bi se spriječila ili riješila potencijalna prijetnja. Od krucijalne je važnosti imati kontinuitet u održavanju funkcionalno-motoričkih sposobnosti kroz cijelu karijeru pripadnika tima za blisku zaštitu. Također, potrebno je istaknuti važnost poznavanja stranih jezika. Iz ovoga je jasno da ovaj posao mogu obavljati samo posebno odabrane i trenirane osobe koje su postale dio tima za blisku zaštitu nakon niza obuka, testova i psihološke analize stručnjaka koji rade na prijemu u ove sigurnosne agencije. Usvajanje i prihvaćanje novih taktika i tehnika, prateći trendove i standarde zemalja u regionu jedan je od načina kako uvijek ostati na najvećem mogućem nivou spremnosti.

Literatura:

- Abazović, M. (2002). *Nacionalna sigurnost*. Sarajevo: Fakultet za kriminalistiku, kriminologiju i sigurnosni studij, Univerzitet u Sarajevu
- Ahić, J. (2009). *Sistemi privatne sigurnosti*. Sarajevo: Fakultet za kriminalistiku, kriminologiju i sigurnosni studij, Univerzitet u Sarajevu
- Anderson, G. S., Plečas, D., & Segger, T. (2001). Police officer physical ability testing—Re-validating a selection criterion. *Policing: An International Journal of Police Strategies & Management*, 24(1), 8-31.
- Cochrane, R. E., Tett, R. P., & Vandecreek, L. (2003). Psychological Testing and the Selection of Police Officers A National Survey. *Criminal Justice and Behavior*, 30(5), 511-537.
- Dale, L. June. (2008). *Introduction to executive protection*, 2nd ed. CRC Press. Taylor & Francis Group, Boca Raton Florida
- Dessler, G. (2007). *Osnovi menadžmenta ljudskih resursa*, 4. Izdanje, Beograd: Data status
- Družeta, K. (2014). Komponente uspješnosti zaštitara bliske zaštite, *Časopis Zaštita* br. 10/2014:10
- Hadžikadunić, A. & Turković, S. (2013). *Selekcija ljudskih resursa za potrebe policije primjenom bazično motoričkih testova*. Treća međunarodna konferencija »Sportske nauke i zdravlje. Panevropski Univerzitet 15.03.2013. godine. Banja Luka.
- Hadžikadunić, A., Šuvalija, M., & Bajraktarević, J. (2015). *Selekcija ljudskih resursa i potencijala za potrebe policije primjenom psiho-motoričkih testova*. *Kriminalističke teme*, (3-4), 107-124.
- Harrison, R., (1993). *Human resource management: Issues and Strategies*, Workingham: Addison-Wesley.
- Cohen, J. (1988). *Statistical Power Analysis for the Behavioral Sciences* (2nd ed.). Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum Associates, Publishers.
- Korajlić, N. & Dautbegović, A. (2012). *Osnovi kriminalistike*. Travnik, Univerzitet u Travniku
- Kragujević, G. (1991). *Metodika fizičkog vaspitanja*. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
- Kržalić, A. (2007). *Privatna sigurnost*. Sarajevo: Centar za sigurnosne studije

- Krstić, S. (2012). *Bezbedonosna procena ugroženosti određenih ličnosti*. Beograd, Kompanija „Milenium grup“
- Moratić, Z. & Ahić, J. (2015). *Bliska zaštita VIP ličnosti*. Sarajevo: Fakultet za kriminalistiku, kriminologiju i sigurnosni studij, Univerzitet u Sarajevu
- Moratić, Z. (2015). *Predvidivi model selekcije i obuke profesionalaca za blisku zaštitu VIP ličnosti u BiH/Foreseeable Selection Model and Training of Professionals for VIP Close Protection in BiH*. *Zbornik sažetaka*, 1(1), 27-28.
- Obradović, S. K. (2011). *Planiranje, regrutovanje i selekcija kadra u Ministarstvu unutrašnjih poslova RS*. *Nauka, bezbednost, policija*, 16(1), 135-156.
- Orlović, L., Orlović, A., & Karlović, R. (2015). Motivacija za rad, radna uspješnost i razvoj karijere kao instrumenti upravljanja ljudskim potencijalima–percepcija policijskih službenika. *Policija i sigurnost*, 24(3/2015), 226-247.
- Rađenović, R., (2003), *Bezbednost određenih ličnosti i objekata*, MUP RS, Beograd
- Šoše, H. i Rađo, I. (1998). *Mjerenje u kineziologiji*. Sarajevo: Fakultet za fizičku kulturu
- White, M. D., & Escobar, G. (2008). Making good cops in the twenty-first century: Emerging issues for the effective recruitment, selection and training of police in the United States and abroad 1. *International Review of Law, Computers & Technology*, 22(1-2), 119-134.

Pravni okviri

- Zakon o policijskim službenicima Bosne i Hercegovine, 27-04 sa izmjenama 63-04, 05-06, 33-06, 58-06, 15-08, 63-08, 35-09 i 07-12 od 02.08.2016
- Zakon o policiji Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH“, br. 31/09)
- Zakon o unutrašnjim poslovima Federacije BiH („Službene novine FBiH“, br. 49/05)
- Zakon o policiji i unutrašnjim poslovima, Službeni glasnik Republike Srpske, br. 57/1
- Zakon o Direkciji za koordinaciju policijskih tijela BiH od 15.02.2012
- Zakon o policiji Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srbije iz 2016 godine.
- Zakon o policiji Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Hrvatske, NN34/11, NN130/12, NN33/15

ANALYSIS OF COMPONENTS OF SUCCESS OF CLOSE PROTECTION TEAM MEMBERS IN PUBLIC AND PRIVATE SECURITY

Review scientific paper

Abstract

The aim of this paper is to present an analysis importance of the components of the success of the members of the teams for the close protection of VIP persons in public and private security. For the purposes of this work, an expert analysis was carried out, in which 24 experts from the field of close protection from the region and Europe participated who were the members of the team for close protection of VIP persons for at least 5 years, working in all positions. Evaluated are the necessary components of the team's success for the close protection of VIP persons working at a medium threat level in accordance with the model mostly used in the region and Europe. The mentioned model includes a minimum of two vehicles during the security transport of VIP persons by motor vehicles and an average number of agents. The results of this research, after analyzing special anthropological characteristics, indicate that there are statistically significant differences in the value of certain factors. The results of this research are of crucial importance for the planning and implementation of specialist training as well as the formation of teams that work at an intermediate level of threat, taking into account the individualities and characteristics of the members of the mentioned team.

Keywords: Performance components, analysis, close protection team, private and public security

Podaci o autoru

Zlatko Moratić, Univerzitet u Sarajevu – Fakultet za kriminalistiku, kriminologiju i sigurnosne studije. E-mail: moraticz@gmail.com.

